

Ideopolis di wilayah Bandaraya Kuala Lumpur: Ke arah memperkasakan daya saing hub pendidikan di peringkat global

Hamzah Jusoh¹, Habibah Ahmad¹, Noor Alyani Nor Azazi¹

¹Program Sains Pembangunan, Pusat Pengajian Sosial, Pembangunan dan Persekitaran
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia

Correspondence: Hamzah Jusof (email: hj@ukm.my)

Abstrak

Anjakan paradigma ke arah k-ekonomi dalam era globalisasi memerlukan pelbagai pihak berkepentingan, sama ada mereka itu pihak industri, governans ataupun universiti menjadi lebih berdaya saing, proaktif dan inovatif dalam mencipta peluang-peluang baru. Bagi memenuhi tuntutan-tuntutan ini, pembentukan sebuah ideopolis sebagai satu strategi pembangunan ekonomi berasaskan pengetahuan menjadi fokus kebanyakan negara-negara sedang membangun. Banyak kajian menunjukkan bahawa melalui pendidikan atau hub pendidikan, sembilan komponen atau pemacu sebuah ideopolis dibangunkan dan berkembang dari wilayah bandar raya. Ini termasuklah membuat pelaburan secara fizikal bagi bandar raya ilmu, membina aset sedia ada, mempelbagaikan pengkhususan, organisasi berkemahiran tinggi, sektor pendidikan yang *vibrant*, penawaran ilmu yang distintif, kepelbagaian hubungkait, kepimpinan yang teguh, dan pelaburan dalam komuniti. Bagi Malaysia, hub pendidikan secara meluas diakui memainkan peranan penting dalam memperteguhkan ekonomi, sosial dan kebajikan masyarakat secara keseluruhannya, justeru berupaya mencapai sembilan pemacu utama ideopolis. Namun sejauh manakah keupayaan negara mencapai sasaran ini? Apakah institusi-institusi pengajian tinggi di Malaysia sama ada awam ataupun swasta memiliki keupayaan bagi memastikan pemacu-pemacu ini tercapai? Berdasarkan kajian empirikal di wilayah bandar raya Kuala Lumpur, artikel ini membincangkan pencapaian wilayah bandar raya dalam konteks pemacu-pemacu ideopolis terpilih. Artikel ini merumuskan bahawa Malaysia secara umumnya, dan wilayah bandar raya Kuala Lumpur secara khususnya telah memperlihatkan kemunculan sebuah ideopolis, seterusnya membantu mempertingkatkan daya saing negara di peringkat serantau dan global.

Katakunci: daya saing, ekonomi berteraskan pengetahuan, ekonomi global, ideopolis, wilayah bandar raya

Ideopolis in the City-region of Kuala Lumpur: Empowering an educational hub for global competitiveness

Abstract

The paradigm shift toward the k-economy in this era of globalization requires various stakeholders - industrialists, governance, universities - to be competitive, proactive and innovative in creating new ventures. To meet these demands, the formation of an ideopolis as a development strategy has become a central concern in developing countries. Various studies have shown that for an educational city-hub to function effectively as an ideopolis nine key components or drivers will need to emerge, namely, physical investment; building on existing assets; diverse specialization; high skill organisation; a vibrant education sector; a distinctive knowledge niche; connectivity leveraging; strong visionary leadership; and community investment. For Malaysia the question if it is meeting all the nine requirements of an ideopolis is relevant, crucial and needs to be answered. Based on an empirical case study of the Kuala Lumpur city-region, this paper seeks to gauge the extent to which the city-region has been able to meet some of those prerequisites. It concludes that the Kuala Lumpur city-region is an emergent ideopolis that sets to enhance the country's regional and global competitiveness.

Keywords: competitiveness, global economy, ideopolis, knowledge-based economy, knowledge niche, regional city

Pengenalan

Dalam era globalisasi, transformasi negara ke arah ekonomi berasaskan pengetahuan (Coats, 2005) menuntut satu perancangan pembangunan yang inovatif dan terkehadapan bagi memastikan negara berupaya bersaing dalam ekonomi global yang kompetitif (Hamzah, 2006; Begg, 2002). Pelbagai strategi dan tindakan yang diambil sehingga kini, terutama dalam konteks pembangunan institusi pendidikan tinggi dan institusi penyelidikan dan pembangunan (R&D) membayangkan kesungguhan pihak kerajaan merealisasikan matlamat negara sebagai sebuah hub pendidikan global. Dalam konteks ini, perancangan dan pembangunan pesat dalam sektor pendidikan dan R & D di bandaraya Kuala Lumpur adalah selari dengan matlamat ini

Kajian-kajian di negara-negara maju memperlihatkan peri-penting pembangunan sebuah ideopolis dalam merealisasikan pembangunan ekonomi berasaskan pengetahuan (Coats, 2005; Cooke, 2006; Dunning, 2002; Stevenson, 2006). Jones et al. (2006) mentakrifkan ideopolis sebagai “... *is the vision of a sustainable knowledge intensive city that drives growth in the wider city-region. It gives cities a framework for developing knowledge-intensive industries that will be economically successful and improve quality of life* “. Beliau telah mengenalpasti sembilan pemacu (drivers) yang merealisasikan pembangunan sebuah ideopolis, iaitu “*investing in the physical knowlegde city; building on what’s there; divese specialisation; high skill organisation; a vibrant education sector; a distinctive knowledge city offer; leveraging strong connectivity; strong leadership around a knowledge city vision; and investing in communities*”. Namun begitu, apakah pelaburan ke atas infrastruktur fizikal yang besar dan penumpuan sebahagian besar institusi pendidikan tinggi dan pusat- penyelidikan & pembangunan di Wilayah Metropolitan Lembah Kelang membolehkan wilayah metropolitan ini muncul sebagai sebuah ideopolis di negara ini? Tidak semua bandaraya boleh berfungsi sebagai ideopolis, walaupun bandaraya tersebut mempunyai intensiti pengetahuan yang tinggi.

Konsep ideopolis

Pada asasnya ideopolis sebuah bandar idea, yakni ilmu, kreativiti, organisasi pemaju, jaringan dan kualiti kehidupan digabung untuk membentuk ekonomi tempatan yang dinamik (Hoban, 2005; Jones et al., 2006). Pada dasarnya, ideopolis merupakan bandar yang membolehkan sesiapa sahaja memilih di mana mereka hendak bekerja dan memilih kediaman. Ini memberi rangsangan kepada individu yang kreatif dan inovatif mencari peluang-peluang baru untuk diri sendiri, kenalan dan famili. Peluang-peluang ini wujud dalam pelbagai bidang ekonomi, sosial dan kebudayaan, malah membuka peluang untuk mengadakan jaringan kerjasama di antara satu sama lain. Berasaskan kekuatan inilah kejayaan jangka panjang dapat dikecapi semua pihak bekepentingan di sebuah ideopolis.

Berdasarkan model ideopolis seperti London, Manchester, Glasgow, Edinburgh dan NewCastle, ideopolis menekankan kepentingan pemacu pembangunan (Westwood & Natha, 2003; Williams et al., 2006). Pada prinsipnya ideopolis tertakluk kepada sembilan pemacu yang diringkaskan dalam Jadual 1. Walau bagaimanapun, Jones (2007) menjelaskan ideopolis bergerak atas premis dominasi perekonomian berasaskan k-ekonomi, pekerja berbakat dan inovatif, tahap dan kepelbagaian ilmu, jaringan pengangkutan atau aksesibiliti dan persekitaran fizikal. Beliau juga berpendapat, sebuah ideopolis adalah bandar ilmu yang mampan yang menjana pertumbuhan kepada wilayah bandaraya, sementara bandar bersaiz sederhana hanya berfungsi sebagai rakan ideopolis (partner Ideopolises).

Jadual 1. Sembilan pemacu ideopolis

Pemacu ideopolis	Prinsip
<ul style="list-style-type: none"> Bandar Raya Berintensifkan Berpengetahuan (<i>Physical knowledge city</i>) 	Mempunyai seni bina dan penginapan yang diperlukan oleh ahli perniagaan intensif dan pekerja berkemahiran
<ul style="list-style-type: none"> Membangun Berasaskan Sumber Sedia Ada (<i>Building on what's there</i>) Kepelbagaian Pengkhususan (<i>Diverse specialisation</i>) Organisasi Berkemahiran Tinggi (<i>High skill organisations</i>) Sektor Pendidikan Yang <i>Vibrant</i> dalam Komuniti & Ekonomi (<i>Vibrant education sector</i>) Ciri-Ciri Bandar Raya Pengetahuan Tersohor (<i>Distinctive 'knowledgecity' offer</i>) Jaringan Kukuh Dengan Wilayah Bandar Raya Luar (<i>Leveraging strong connectivity</i>) Kepimpinan Tinggi dalam merealisasikan Visi Bandar Raya Berpengetahuan (<i>Strong leadership around knowledge city vision</i>) Pelaburan Dalam Komuniti (<i>Investing in communities</i>) 	<p>Mengenalpasti kekuatan-kekuatan dan kelemahan-kelemahan bandar raya yang sedia ada dan tertumpu kepada perkara ini</p> <p>Bandar raya dikenali kerana mempunyai kepelbagaian dalam bidang ekonomi</p> <p>Pertubuhan-pertubuhan yang bergantung pada 'high road' untuk produktiviti menerusi pekerjaan berkualiti tinggi dan pekerja yang berkemahiran tinggi</p> <p>Satu atau lebih universiti mempunyai hubungan rapat dengan Bandar raya dan syarikat-syarikat perniagaan, disokong oleh institusi pendidikan yang cemerlang dalam membantu semua individu membangunkan kemahiran-kemahiran mereka</p> <p>Satu tawaran tersendiri untuk perniagaan intensif dan pekerja mahir yang sedang mempertimbangkan untuk melabur, bekerja dan hidup di bandar raya itu, dan disokong oleh pelbagai kebudayaan dan kemudahan masa lapang</p> <p>Prasarana komunikasi yang baik bergabung dengan hubungan sedia ada antara bandar raya dan bandar raya lain dan sebaliknya melalui udara, rel dan jalan</p> <p>Kepimpinan sektor awam atau swasta merangkumi visi Bandar raya berintensifkan pengetahuan, berdasarkan jaringan teguh dengan industri yang berbeza</p> <p>Melabur dalam strategi untuk memastikan faedah pengetahuan dialami oleh keseluruhan masyarakat</p>

Sumber: Jones (2006)

Pengalaman beberapa ideopolis seperti ditunjukkan dalam Jadual 2, jelas menekankan kelebihan komponen-komponen ini. Walau bagaimanapun kedudukan sektor ekonomi berintensifkan pengetahuan berbanding keseluruhan ekonomi bandar atau wilayah agak berbeza-beza. Bagi OECD, ekonomi berintensifkan pengetahuan memperlihatkan 17% daripada perniagaan adalah berasaskan intensif pengetahuan sementara The Work Foundation menegaskan bahawa tahap ekonomi berasaskan pengetahuan perlu mencapai 25% daripada keseluruhan ekonomi wilayah bandaraya (The Work Foundation tt).

Bagi membentuk sebuah ideopolis, sesebuah bandaraya itu bergantung kepada sektor ekonomi yang berdaya saing. Menurut Sir Michael Parkinson, sektor ini peruncitan, industri pembinaan, industri senggang, perkhidmatan kewangan dan pendidikan tinggi. Daripada lima sektor ini, sektor pendidikan tidak tergugat semasa kegawatan ekonomi dan menyumbang kepada sumber pekerjaan utama (Williams; Turner & Jones, 2007).

Sumbangan pendidikan dalam pembentukan sebuah ideopolis

Seperti yang dipaparkan oleh ideopolis di negara maju, sektor pendidikan merupakan salah satu sektor utama yang memainkan peranan penting dalam merealisasikan sebuah ideopolis. Bagaimana sektor ini menyumbang kepada pembentukan ideopolis. Apakah fungsi pendidikan

dalam merealisasikan ciri-ciri ideopolis? Secara umumnya, Jones (2007) menyifatkan perkaitan ideopolis dengan pendidikan dalam tiga peranan utama iaitu: inovasi; hubungan bandar dan universiti yang erat dan respons kepada ekonomi lokal dari segi penjanaaan peluang pekerjaan dan faedah rantaian. Hutton (2006) pula berpendapat ideopolis perlu disokong dengan ‘soft policy’ yang menekankan empat komponen iaitu: kepakaran, kepimpinan, keunikan dan kolaborasi.

- **Kepakaran:** Bandar perlu melabur dalam kepakaran yang bersesuaian dengan sektor utama dan memperoleh faedah daripada inovasi yang dikaitkan dengan kepakaran tinggi dan faedah spin-off institusi pendidikan.
- **Kepimpinan:** perubahan hala tuju bandar, memerlukan kepimpinan yang kuat dan bekerjasama dengan stakeholders lain.
- **Kelebihan tersendiri:** bandar yang berjaya terdiri daripada bandar yang mempunyai identiti yang dapat membantu menarik perniagaan, tenaga kerja mahir, pelancong dan pelajar, Kekuatan sektor budaya dan kreatif yang seterusnya menjana ekonomi.
- **Kolaborasi:** Setiap bandar mempunyai kelebihan tersendiri dan masing-masing bertindak secara komplementari tarikan yang ada pada, antara kualiti hidup dan persekitaran kerja di kawasan petempatan berhampiran.

Sementara itu menurut Jones (2006), Manchester sebagai hub pendidikan memaparkan ciri-ciri sebuah ideopolis diringkaskan seperti berikut. Manchester mempunyai komuniti pelajar terbesar di UK – luar London, Universiti yang terdapat di bandar menyumbang peluang pekerjaan, ruang fizikal dan budaya kerja. Universiti yang dominan terdiri daripada University of Manchester, UMIST (the University of Manchester Institute of Science and Technology), Manchester Metropolitan University and University of Salford, iaitu: empat pusat pengajian tinggi utama. Sektor pendidikan di Manchester menyumbang kepada: i) Populasi pelajar sebanyak 74,000 sepenuh masa. ii) , Perbelanjaan lebih £600 million, iii) Menjana peluang pekerjaan 17,000 langsung dan tidak langsung. iv) Pelajar individu menyumbang lebih £25,000 kepada ekonomi lokal. v) Pelajar kursus jangka pendek 100,000 orang.

Jadual 2. Pengalaman membangun ideopolis di United Kingdom

Wilayah ideopolis	Pencapaiannya
Glasgow	<ul style="list-style-type: none"> • Glasgow mempunyai tahap pengetahuan tinggi, dan berjaya membangunkan ekonomi perkhidmatan. Bandar ini adalah aglomerasi terbesar dalam bidang pendidikan tinggi di Britain selepas London dan Cambridge • Mempunyai ekonomi pelbagai, menawarkan kemahiran dalam industri-kreatif dan kebudayaan (penyiaran, TV dan pengeluaran filem) yang tidak terdapat di tempat lain di Scotland • Walaupun mendapat banyak kejayaan, Glasgow mengalami kesan buruk daripada polarisasi pasaran buruh, dan dilabel sebagai “bandar raya yang ekstrem”. City of Culture 1990 dan City of Architecture 1999 membolehkan Glasgow mencipta Bandar Raya berintensifkan perpengetahuan Mempunyai banyak pekerja berkemahiran tinggi meskipun wujud pekerja dan penganggur tidak berkemahiran
Edinburgh	<ul style="list-style-type: none"> • Edinburgh sebuah Ideopolis berintensif pengetahuan, populasinya berkemahiran tinggi dan mempunyai kekuatan ekonomi. Kualiti hidup penduduk sangat baik • Mempunyai beberapa lokasi pejabat strategik termasuk daerah perkhidmatan kewangan dan taman perniagaan. Hadapi isu sama ada bandar raya ini terus dapat menampung perkembangan selanjut atau sebaliknya. Edinburgh mengambil kesempatan ke atas kedudukan sejarahnya sebagai modal dan pusat pentadbiran Scotland. Sebahagian besar populasi terdiri daripada pekerja profesional, dan bekerja dalam sektor bernilai tinggi dan bergaji besar

- Terdapat lima HEIs di bandar ini, menawarkan satu standard pendidikan yang tinggi dan mempunyai hubungan baik dengan perniagaan tempatan. Hubungan antarabangsa kukuh namun hubungan antara bandar raya diancam struktur kerajaan semasa
- Manchester
- Manchester menjadi salah satu bandar raya paling banyak berfikir di hadapan di UK dalam sektor ekonomi berpengetahuan dan sedang menuju ke arah sebuah Ideopolis. Bandar raya ini secara mendadak membangunkan semula pusat bandar bagi penampungan pejabat dan penginapan. Manchester mempunyai pelbagai industri yang dipandu pelaburan swasta dan awam, dan membangunkan kekuatan sedia ada termasuk penyelidikan, kesihatan, sukan dan media. Manchester mempunyai jumlah pekerja mahir tetapi tidak sebanyak bandar lain. Permintaan tinggi dalam perniagaan berorientasi pengetahuan meningkatkan intensiti pengetahuan dan produktiviti. Juga memanfaatkan institusi pendidikan tinggi untuk penyelidikan, membantu menjana kerja tempatan dan pelaburan awam serta menjalin kerjasama erat dengan komuniti perniagaan. Lapangan Terbang Manchester memperkuat lagi pertumbuhan tempatan serta pelancongan. Namun, masih wujud cabaran kesesakan dan pembinaan sistem pengangkutan bersepadu
- Newcastle
- Newcastle dan Gateshead pesat meningkatkan inisiatif kerjasamanya untuk mencipta sebuah bandar raya pengetahuan
 - Newcastle-Gateshead menawarkan kualiti kehidupan tinggi dan mendapat faedah yang banyak daripada penjana semula fizikal terutama 'iconic' *Angel of the North, Sage Gateshead* dan *BALTIC*. Berikutan kemerosotan industri tradisional, Newcastle turut mengurus aset-aset lain, termasuk sektor awam dan pengajian tinggi. Bandar raya mengekalkan satu pengkalan perkilangan yang kukuh, dan terdapat pergantungan berterusan ke atas 'sektor-sektor individu', namun kepelbagaian sedang meningkat
 - Newcastle-Gateshead sedang ditransformasikan dengan industri kreatif dan kebudayaan sebagai kunci penjana semula. Imej sendiri bandar raya kekal kukuh namun persepsi luaran terhadap wilayah bandar raya perlu diperbaiki. Dari segi domestik, hubungan pengangkutannya kukuh. Lapangan terbangnya bagus tetapi, seperti bandar-bandar lain, kesukaran jaringan perhubungan antarabangsa tetap menjadi masalah

Sumber: The Work Foundation (2006) dalam Habibah et al (2008)

Kepentingan bandar dalam menyumbang ekonomi dibuktikan dalam petikan di bawah:

“Internationally, cities’ contribution to the national economy (in terms of GDP or income) is greater than their share of the national population, and the contribution of larger urban centres is proportionately greater”

HM Treasury (2006) dalam Jones 2006.

Dalam masa yang pada itu, tulisan William, Turner dan Jones (2006) tentang bagaimana bandar dan sektor pendidikan bergabung, mengemukakan beberapa elemen yang berkait rapat dengan sembilan prinsip ideopolis iaitu:

- i) Pendidikan sebagai sektor ekonomi: menyumbang kepada pembentukan ilmu, knowledge transfer, pekerja mahir dan berbakat yang dapat menyumbang kepada ekonomi bandar;
- ii) Kepimpinan: Bertindak sebagai peneraju lokal yang berupaya menarik dan mengekalkan tenaga kerja berbakat dan pelajar untuk tinggal dan bekerja sekitar universiti, menjana ekonomi lokal dan memesatkan penyelidikan.
- iii) Tempat atau Ruang Universiti: Kampus yang besar dan kondusif akan menyediakan keperluan kepada pelajar, penyelidik dan ahli perniagaan. Membentuk pusat perdagangan yang self sustain.

- iv) Manusia atau Masyarakat. Bandar dapat menarik tenaga akademik dan pelajar. Dalam masa yang sama, tenaga pakar dapat digembelingkan untuk menyumbang secara langsung kepada masyarakat setempat.

Menurut mereka lagi, sektor pendidikan bertindak sebagai 'the creator and consumer' ilmu. Sebagai pencipta ilmu, institusi pendidikan adalah asas bagi menjana aset tidak nampak iaitu ilmu, inovasi dan kemahiran – yang amat penting sebagai kelebihan bandingan untuk menjana perniagaan. Sebagai konsumen pula, pendidikan memerlukan ilmu untuk pengembangan institusi, penyelidikan dan pembentukan tenaga berkemahiran tinggi. Konsumsi pendidikan oleh tenaga berbakat dan kreatif yang menjana lebih banyak ilmu akan mewujudkan segmen pengguna yang besar.

Di Malaysia, reformasi pendidikan dan kesedaran bahawa '*education as business*' agak lewat iaitu pada tahun-tahun 1990-an. Malah selepas kemelesetan ekonomi 1997, pendidikan dilihat sebagai pemangkin untuk meneruskan agenda pembangunan negara. Malahan, tulisan dalam Far Eastern Economic Review menjelaskan bahawa:

...education, if well conceived, organized and administered, can be a mileage to business in several ways: identification as a business contribution to social responsibility to attract goodwill and in building relationships, generation of spin-off such as recruitment, training and staff development, research and consultancy to benefit the business and contributing to cash flow, as education is largely transacted on a cash basis

(dalam Sato 2003: 84)

Bagaimana pula dengan Kuala Lumpur yang sememangnya dirancang dan dimajukan ke arah sebuah bandaraya dunia? Terserlahkah bandaraya ini dengan ciri-ciri sebuah ideopolis pada masa kini? Dalam artikel ini, penulis berhasrat untuk meninjau peranan sektor pendidikan dalam menjana ciri-ciri yang mengarah kepada pembentukan sebuah ideopolis. Untuk itu, artikel ini ditulis dalam tiga bahagian utama iaitu; memahami bagaimana pendidikan menyumbang kepada sebuah ideopolis, diikuti dengan meneliti acuan pembangunan bandaraya Kuala Lumpur dan seterusnya meneliti setakat mana sektor pendidikan di bandaraya ini menyumbang ke arah ciri-ciri ideopolis seperti yang dikemukakan di atas.

Acuan pembangunan wilayah Bandaraya Kuala Lumpur

Kuala Lumpur, ibu negara Malaysia adalah sebuah bandar raya yang pesat membangun dan mengalami evolusi perkembangan yang amat memberangsangkan. Perkembangan Kuala Lumpur dari hanya sebuah bandar perlombongan, telah memberikan banyak kelebihan dalam mencapai matlamat pembangunannya. Seperti yang termaktub dalam Pelan Struktur Kuala Lumpur, bandar raya ini dirancang dengan mengambil kira perubahan dan tanggungjawab yang bakal dimainkannya. Paling ketara Kuala Lumpur merupakan lokasi utama perniagaan dan perdagangan negara. Berasaskan perancangan dan pembangunan kontemporari, Kuala Lumpur mempunyai gagasan pembangunan yang sangat ideal sebagai sebuah bandaraya bertaraf dunia.

Wawasan sebuah bandaraya bertaraf dunia

Kuala Lumpur mempunyai sebuah wawasan yang ideal iaitu menjadi sebuah Bandar Raya Bertaraf Dunia, yang menekankan konsep pertumbuhan dengan pengagihan, pembangunan fizikal dan sosial yang mampan, aktiviti ekonomi yang seimbang, pentadbiran yang adil dan efisien, penyediaan kemudahan awam dan kualiti hidup yang baik ke arah mewujudkan masyarakat berpengetahuan.

Wawasan Kuala Lumpur sebagai 'Sebuah Bandar Raya Bertaraf Dunia' merangkumi aspirasi untuk menjadikan Kuala Lumpur sebagai sebuah bandar raya yang memainkan peranan global dan sub-global yang utama bagi kepentingan masyarakat setempat, pekerja, pelawat dan pelabur. Untuk membolehkan perancangan dan pembangunan berjalan lancar, Pelan Struktur Kuala Lumpur 2020 (PSKL, 2020) diwujudkan. Sementara Pelan Bandar Raya KL 2020 mengutarakan strategi-strategi perancangan dan pembangunan yang utama bagi Kuala Lumpur. Pelan ini disediakan mengikut peruntukan Seksyen 13 Akta (Perancangan) Wilayah Persekutuan 1982. Pelan Bandar Raya KL 2020 digubal sebagai rangka perancangan bagi tempoh 12 tahun akan

datang serta menjadi asas ke arah pencapaian wawasan pembangunan menjelang tahun 2020. Pelan ini menjadi panduan kepada pembuat keputusan, perancang bandar, pereka bentuk dan pemaju hartanah ke arah pembangunan Kuala Lumpur seterusnya ke arah pencapaian status sebuah Bandar Raya Bertaraf Dunia.

Secara idealnya wawasan '*Kuala Lumpur – Sebuah Bandar Raya Bertaraf Dunia*' merupakan satu komitmen bagi bandar raya Kuala Lumpur menjelang tahun 2020, yakni perubahan persekitaran fizikal akan dilaksanakan tanpa menjejaskan ekologi dan alam sekitar setempat. Ini termasuk penyediaan persekitaran yang menarik dan sejahtera kepada penduduk, pelabur dan pelawat. Pelan ini telah merangka hala tuju strategik bagi merealisasikan lima matlamat utama PSKL 2020 iaitu:

- Matlamat 1 - Mempertingkatkan peranan Kuala Lumpur sebagai pusat komersil dan kewangan antarabangsa.
- Matlamat 2 - Mewujudkan struktur bandar raya yang efisien dan saksama.
- Matlamat 3 - Mempertingkatkan persekitaran hidup.
- Matlamat 4 - Membentuk satu identiti dan imej bandar raya yang tersendiri.
- Matlamat 5 - Mempunyai urus tadbir cekap dan berkesan.

Kesemua matlamat tersebut menjadi rangka kerja bagi mencapai keseimbangan pembangunan ekonomi, sosial dan alam sekitar tanpa menjejaskan salah satu daripadanya.

Untuk merealisasikan wawasan Kuala Lumpur yang didokong oleh empat komponen persekitaran seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 3. Sektor pendidikan mempunyai tanggungjawab yang tidak kurang pentingnya, lebih-lebih lagi dalam memenuhi keperluan sumber manusia mahir. Kuala Lumpur dijangkakan mengalami pertumbuhan tenaga kerja yang cergas bagi semua sektor pada masa hadapan, terutama berasaskan teknologi dan pengetahuan tinggi serta orientasi pekerjaan mahir dan separa mahir. Proses mewujudkan bidang kerja baru di Kuala Lumpur adalah selaras dengan kedudukan sumber tenaga mahir pada tahun 2020. Pertumbuhan ekonomi baru ini akan memberi impak ke atas permintaan tenaga mahir dan memenuhi struktur tenaga kerja seperti berikut:

- Sebanyak 60% tenaga kerja mahir diwujudkan bagi membolehkan Kuala Lumpur menuju ke arah industri berasaskan pengetahuan pada tahun 2020.
- Pengekalan 35% kadar tenaga kerja separuh mahir.
- Pengekalan kemahiran asas bidang kerja pada kadar 10% hingga 25%.

Jadual 3. Komponen Kuala Lumpur sebagai bandaraya bertaraf dunia

Persekitaran Kerja Bertaraf Dunia	Persekitaran kerja bertaraf dunia perlu menawarkan pelbagai pilihan pekerjaan dan peluang peluang kerjaya serta kemudahan latihan yang baik. Perkhidmatan pengangkutan yang efisien dan selesa yang menawarkan masa dan kos berulang alik yang minimum berserta perkhidmatan komunikasi dan infrastruktur yang baik merupakan faktor-faktor pertimbangan penting. Tempat-tempat kerja perlu dilengkapi dan menyediakan persekitaran kerja yang selesa serta perlu mempunyai kemudahan-kemudahan sokongan seperti perpustakaan dan pusat maklumat dan juga kemudahan penjagaan kanak-kanak bagi ibu-ibu bekerja
Persekitaran Hidup Bertaraf Dunia	Persekitaran kerja bertaraf dunia seharusnya mengandungi semua unsur persekitaran hidup yang bertaraf dunia seperti perumahan berkualiti tinggi, kemudahan yang mencukupi, berkualiti dan mudah sampai. Ianya juga perlu menyediakan persekitaran yang selamat, sihat dan ceria agar mereka yang bekerja di bandar raya berserta keluarga mereka dapat menikmati taraf kehidupan terbaik. Persekitaran hidup di bandar raya akan terus ditingkatkan dengan memberi penekanan kepada aspek kebudayaan dan warisan, nilai-nilai murni serta menggalakkan interaksi aktif untuk semua peringkat umur dan lapisan masyarakat merangkumi golongan remaja, belia, warga tua, kurang upaya dan wanita

Persekitaran Niaga Bertaraf Dunia	Pekerja mahir yang tersedia, ruang pejabat bermutu tinggi dengan sewa yang kompetitif dan ruang pengeluaran dan penyimpanan adalah antara pertimbangan terpenting bagi persekitaran niaga bertaraf dunia. Ini perlu disokong dengan pelbagai jenis perkhidmatan serta industri tambahan dan bantuan termasuk perkhidmatan kewangan dan pengurusan, kemudahan penyelidikan dan profesional. Sistem pengangkutan yang baik dan efisien serta infrastruktur komunikasi dan maklumat untuk perhubungan di dalam Bandar Raya, negara dan dunia juga penting
Urus Tadbir Bandar Raya Bertaraf Dunia	Urus tadbir bandar raya bertaraf dunia adalah perlu bagi menjamin unsur-unsur persekitaran kerja, hidup dan niaga bertaraf dunia disediakan, dikekalkan dan dipertingkatkan secara berterusan sejajar dengan yang terbaik di dunia. Urus tadbir bandar raya bertaraf dunia sebenarnya berorientasikan penggunaan sumber-sumber kewangan, tenaga manusia dan organisasi secara efisien dan adil. Dedikasi, inovasi, kreativiti dan integriti adalah kualiti urus tadbir yang baik bagi memastikan penyediaan dan penyelenggaraan yang sebaik mungkin bagi persekitaran kerja, hidup dan niaga

Sumber: Habibah et al. 2008, William 2006b

Kuala Lumpur juga sewajarnya mewujudkan persekitaran hidup, kerja dan niaga yang berkualiti tinggi, setanding dengan bandar raya terbaik di dunia. Ini perlu sekiranya bandar raya ini ingin menarik dan mengekalkan para pelabur nasional dan antarabangsa serta pekerja mahir dan professional tempatan dan asing. Sebagai sebuah bandar raya bertaraf dunia, Kuala Lumpur harus memastikan infrastruktur, persekitaran, pengurusan bandar dan kemudahan kebudayaan, sosial dan kemasyarakatan dapat memenuhi harapan penduduk, pekerja, pelawat dan pelabur yang tinggi.

Malahan, ide membangun Kuala Lumpur sebagai sebuah ideopolis turut dibahas dan diselidiki oleh para penyelidik tempatan, tidak terkecuali kumpulan penyelidikan ini. Oleh kerana idea ini masih baru dan sehingga kini, belum ada kajian yang menawarkan sektor manakah yang paling utama menyumbang kepada pencirian dan pembentukan sebuah ideopolis, artikel ini mengambil inisiatif menyelidikinya dalam sektor pendidikan. Sehubungan itu, bahagian berikutnya meneliti sejauhmana sektor pendidikan dibangunkan demi mencapai matlamat Kuala Lumpur ke arah sebuah bandar raya bertaraf dunia, dan menyumbang kepada pencirian sebuah ideopolis, terutama dalam beberapa pemacu terpilih bagi manfaat semua penduduk, pekerja, pelawat dan pelabur.

Peranan pendidikan dalam merealisasikan ciri-ciri ideopolis di wilayah Bandaraya Kuala Lumpur

Seperti yang dibincangkan dalam bahagian dua artikel ini, pendidikan memainkan peranan penting dalam menjana ciri-ciri sebuah ideopolis. Pada asasnya, sektor pendidikan di wilayah bandar raya Kuala Lumpur menyumbang secara langsung dalam mendokong misi dan visi negara menjadi sebuah negara maju menjelang 2020. Dalam konteks ini, sektor pendidikan boleh menyumbang kepada pembentukan sebagai sebuah ideopolis.

Ke arah pembangunan bandaraya dan ekonomi berasaskan pengetahuan

Sektor Kuala Lumpur tidak terkecuali daripada merealisasikan hasrat bandar raya ini dan negara amnya untuk menyerlah sebagai sebuah bandar raya dan ekonomi berasaskan pengetahuan. Sebagai sektor yang berkait langsung dengan pengetahuan, adalah tidak menghairankan sektor pendidikan menjana langsung ekonomi berasaskan pengetahuan. Melalui pendidikan juga, sumber dan peluang pekerjaan yang pelbagai dapat dijana dan ini terdiri daripada tenaga pakar, profesional dan sokongan menjana k-ekonomi.

Peranan Kuala Lumpur dalam k-ekonomi juga dapat digambarkan dalam senario makro negara iaitu mempunyai tenaga kerja berkemahiran tinggi menjelang tahun 2020. Menurut

Sharifah Habsah (2008), kedudukan Malaysia dalam prospek k-ekonomi berdasarkan beberapa indikator seperti ditunjukkan dalam Jadual 4, masih mempunyai jurang pencapaian yang ketara jika dibandingkan dengan sasaran Wawasan 2020. Untuk merealisasikan hasrat ini, sektor pendidikan perlu ditransformasikan dengan tujuan menghasilkan:

- modal insan minda kelas pertama yang mampu menggunakan pengetahuan secara proaktif, kreatif, inovatif dan berkemahiran teknikal serta pengurusan bagi menangani persekitaran global yang berubah-ubah untuk meningkatkan kualiti hidup dan menyumbang kepada kesejahteraan dan kekayaan negara serta sejagat;
- ilmu, idea, kreativiti dan inovasi yang dijana daripada penyelidikan, penyerapan dan adaptasi ilmu sedia ada dari seluruh dunia yang mampu menjadi landasan kemajuan negara dan masyarakat sejagat; dan
- penggemblerangan kekuatan kepelbagaian yang mengukuhkan perpaduan, jati diri kebangsaan, keadilan sosial, kesejahteraan negara dan masyarakat sejagat.

Jadual 4. Kedudukan pencapaian penduduk pada kohort 17-23 tahun

Aspek	Sasaran 2020	Pencapaian kini
Enromen pengajian tinggi kohort 17-23	50%	29%
Tenaga kerja dengan pendidikan ijazah	33%	20%
Rse per tenaga kerja	50	21
Penduduk dengan PhD	60,000	15,000
Kadar komersilisasi	>5%	Kurang 5%
Akademik dengan PhD	>60%	30%
Fakulti antarabangsang	>15	<5%
Universiti Penyelidikan	6	4
Pusat Penyelidikan Tersohor	20	5
R&D daripada KNDK	>2%	<1.5%

Sumber: Sharifah Habsah, 2008.

Perancangan transformasi pengajian tinggi juga mengambil kira cabaran semasa dan masa hadapan dalam jangka masa pendek, sederhana dan panjang, sama ada di peringkat negara, serantau atau sejagat. Kefahaman di kalangan pelajar di IPT tentang k-ekonomi wajar diperkukuhkan. Ini kerana berdasarkan kajian yang dilakukan oleh Ramlee Mustafa dan Norhasni (2004) terhadap kefahaman pelajar tentang k-ekonomi di UKM mendapati pelajar dari jurusan Kejuruteraan dan Perniagaan mempunyai kefahaman yang rendah tentang k-ekonomi dan ini diringkas seperti berikut: i) pelajar tidak tahu langsung tentang k-ekonomi adalah daripada fakulti Kejuruteraan; ii) kepentingan inovasi dan kreativiti juga rendah sementara k-ekonomi sebagai ekonomi berasaskan pengetahuan dan IT agak dominan.

Secara keseluruhannya, transformasi pendidikan di negara ini mempunyai hala tuju dan matlamat yang amat jelas membabitkan empat fasa pembangunan dari 2007 hingga 2020, sasaran kuantitatif dan kualitatif, serta langkah-langkah untuk mencapainya. Fasa pertama ialah membina asas (2007-2010), kedua pengukuhan dan peningkatan (2011-2015), ketiga kecemerlangan (2016-2020) dan keempat keterbilangan serta mempertahankan kejayaan. Perkara ini digariskan dengan sangat teliti merangkumi empat peringkat, iaitu individu, institusi, nasional serta antarabangsa.

Pelaksanaan tujuh teras strategik digariskan dalam Pelan Strategik Pendidikan Tinggi Negara mengemukakan 13 projek utama, iaitu APEX, autonomi - pentadbiran, audit, kepimpinan, pembelajaran sepanjang hayat, Perbadanan Tabung Pendidikan Tinggi Nasional, IPTS, akademia, pengajaran dan pembelajaran, penyelidikan dan pembangunan, Skim Latihan Graduan, MyBrain15, serta pengantarabangsang. Setiap projek ini mempunyai penasihat dengan jawatankuasa masing-masing yang terpilih dari pelbagai latar belakang, termasuk dunia korporat dan universiti. Sehubungan itu, tidak syak lagi melalui pendidikan, pemacu yang ada pada sesebuah ideopolis itu dimanfaatkan dengan sebaik-baiknya di negara ini dan wilayah bandar raya Kuala Lumpur khususnya.

Hub pendidikan: Infrastruktur dan kualiti pendidikan bertaraf dunia

Penyediaan infrastruktur bertaraf dunia adalah penting dalam proses menaikkan Kuala Lumpur dari segi daya saing khususnya di zon antarabangsa. Keutamaan seharusnya berdasarkan pembaharuan utama fizikal di zon antarabangsa untuk mengekalkan dan menarik minat lebih banyak pelaburan. Kuala Lumpur perlu mempunyai persekitaran fizikal bertaraf dunia untuk menarik minat dan mengekalkan ibu pejabat wilayah serantau dan syarikat multi nasional serta pusat syarikat kewangan dan perniagaan di peringkat wilayah dan antarabangsa. Rangkaian perhubungan Kuala Lumpur adalah penting dalam menyokong peranan Kuala Lumpur sebagai bandar raya utama di Malaysia. Rangkaian perhubungan yang lemah telah menyebabkan firma-firma antarabangsa melihat lokasi lain di bandar bandar berhampiran sebagai lokasi alternatif.

Penyediaan infrastruktur pendidikan tinggi bertaraf dunia menjadi ukuran kepada sesebuah kawasan itu berjaya menarik penduduk, pelajar dan akademia untuk menyumbang kepada kepesatan kawasan tersebut. Dalam kerangka penyediaan infrasturktur pendidikan tinggi, penaiktaraf pusat pengajian tinggi bagi mewujudkan persekitaran yang menggalakkan petempatan golongan berkemahiran tinggi. Meskipun peruntukan pengajian tinggi dari segi pembangunan fizikal tidak dikemukakan dalam artikel ini, pembangunan fizikal umumnya mendapat peruntukan besar dalam rancangan pembangunan lima tahun. Penaiktaraf kemudahah pendidikan akan membolehkan universiti mengukuhkan pusat petempatan yang kondusif kepada tenaga kerja. Pendidikan sejak daripada RMpertama hingga RMke-9 tidak pernah mengalami pengurangan dari segi peruntukan pembangunan seperti ditunjukkan dalam Jadual 5. Malahan lonjakan peruntukan terserlah semasa RMke-8 dan RMke-9.

Institusi pendidikan tinggi dan perusahaan berasaskan pengetahuan telah diakui memainkan peranan utama dalam ekonomi pengetahuan dan pembangunan wilayah bandar raya Kuala Lumpur. Berdasarkan inventori yang dijalankan, wilayah bandar raya Kuala Lumpur mempunyai kepekaan yang tinggi terhadap institusi iaitu mengandungi 18 buah universiti, 14 kolej universiti dan banyak perusahaan yang berdasarkan pengetahuan. Tiga universiti penyelidikan di Malaysia terletak di Kuala Lumpur iaitu Universiti Malaya, Universiti Kebangsaan Malaysia dan Universiti Putra Malaysia.

Jadual 5. Peruntukan pembangunan pendidikan RMke1 -RMke9

Rancangan Malaysia	Peruntukan
RM1 (1966-1970)	440.8
RM2 (1971-1975)	537. 26
RM3 (1976-1980)	1, 671. 3
RM4 (1981-1985)	2, 988.03
RM5 (1986-1990)	5, 566.06
RM6 (1991-1995)	8, 501
RM7 (1996-2000)	10, 098.8
RM8 (2001-2005)	22, 660
RM9 (2006-2010)	50, 586

Sumber: pelbagai

Secara umumnya, pembangunan institusi pengajian tinggi di Malaysia memperlihatkan satu evolusi yang amat memberangsangkan. Pada tahun 1962 sehingga 1971, terdapat empat buah universiti iaitu Universiti Malaya, Universiti Sains Malaysia, Universiti Kebangsaan Malaysia dan Universiti Putra Malaysia di mana keempat-empat universiti ini adalah universiti penyelidikan pada masa kini. Pada tahun 1975, Universiti Teknologi Malaysia pula ditubuhkan. Lapan tahun kemudian iaitu dari tahun 1983 hingga 1999, terdapat tujuh lagi institusi pengajian tinggi awam.

Pada tahun 1999 hingga 2006, tujuh buah kolej universiti telah ditubuhkan di mana ketujuh-tujuh universiti ini telah dinaik tarafkan sebagai universiti penuh, antaranya Universiti Malaysia Terengganu, Universiti Malaysia Pahang dan Universiti Malaysia Perlis. Universiti Pertahanan Nasional Malaysia pula telah ditubuhkan pada tahun 2006. Selain daripada institusi pengajian tinggi awam, terdapat jugak institusi pengajian tinggi swasta (IPTS) iaitu sebanyak 32 buah yang telah ditubuhkan antara tahun 1999 sehingga 2006. Antaranya Universiti Tenaga Nasional

(UNITEN), Universiti Teknologi Petronas (UTP), Monash University Malaysia (MUM), Universiti Kuala Lumpur (UniKL) dan Kolej Universiti Sunway (SyUC). Institusi pengajian tinggi ditubuhkan pada RMke-4 dan RMke-5, sekali gus membolehkan negara ini mempunyai 13 buah pusat pengajian tinggi pada RMke-6. Sementara Mahani (2004) mencatatkan pada tahun 2004 sahaja, terdapat 11 universiti awam, 6 kolej universiti awam, 1 kolej universiti swasta, 4 kampus cawangan luar negara, satu universiti maya, satu universiti terbuka dan 518 kolej swasta.

Bagi wilayah bandar raya Kuala Lumpur pula, pembangunan pusat pengajian tinggi awam dan swasta menyaksikan satu pengaglomeratan ke arah pembentukan hub pendidikan. Bilangan IPTS dan IPTA di kedua-dua wilayah, Kuala Lumpur dan Selangor seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 6 menunjukkan orientasi pendidikan telah berkembang dalam pelbagai pengkhususan bertujuan menyediakan sumber manusia berkemahiran tinggi kepada negara ini.

Jadual 6. IPTA dan IPTS di wilayah Bandaraya Kuala Lumpur

Kategori IPT	Nama dalam Bahasa Inggeris	Nama dalam Bahasa Malaysia	Singkatan	Tahun Ditubuhkan	Lokasi
IPTA di Kuala Lumpur	National Defence University Of Malaysia	Universiti Pertahanan Nasional Malaysia	UPNM	1995	Kuala Lumpur
	University Of Malaya	Universiti Malaya	UM	1905	Kuala Lumpur
Selangor	International Islamic University Malaysia	Universiti Islam Antarabangsa Malaysia	IIUM	1983	Gombak
	National University Of Malaysia	Universiti Kebangsaan Malaysia	UKM	1970	Bangi
	MARA University Of Malaysia	Universiti Teknologi MARA	UiTM	1956	Shah Alam
	Putra University, Malaysia	Universiti Putra Malaysia	UPM	1931	Serdang
IPTS di Kuala Lumpur	Multimedia University	Universiti Multimedia	MMU	1996	Cyberjaya
	Asia E University	-	AeU	2007	Kuala Lumpur
	Asia Pacific University College Of Technology And Innovation	-	UCTI	2004	Kuala Lumpur
	HELP University College	-	HELP	1986	Kuala Lumpur
	International Centre For Education Islamic Finance	-	INCEIF	2006	Kuala Lumpur
	International Medical University	Universiti Perubatan Antarabangsa	IMU	1992	Kuala Lumpur
	International University College Of Technology Twintech	Kolej Universiti Teknologi Antarabangsa Twintech	IUCTT	1994	Kuala Lumpur
	Kuala Lumpur Metropolitan University College	Kolej Universiti Metropolitan Kuala Lumpur	KLMUC	1991	Kuala Lumpur
	Open University Malaysia	Universiti Terbuka Malaysia	OUM	2000	Kuala Lumpur
	Tunku Abdul Rahman University	Universiti Tunku Abdul Rahman	UTAR	1972	Kuala Lumpur

	UCSI University	Universiti UCSI	UCSI	1986	Kuala Lumpur
	Universiti Of Kuala Lumpur	Universiti Kuala Lumpur	UniKL	2002	Kuala Lumpur
IPTS di Selangor	Al-Madinah International University	-	MEDIU	2006	Shah Alam
	Binary University	-	BUCME	1984	Puchong
	College Of Management And Entrepreneurship	-	-	-	-
	Cyberjaya University	Kolej Universiti Sains Perubatan Cyberjaya	CUCMS	2005	Cyberjaya
	College Of Medical Sciences	-	-	-	-
	Industrial University If Selangor	Universiti Industry Selangor	UNISEL	1999	Bestari Jaya
	Kuala Lumpur Infrastructure University College	Kolej Universiti Infrastruktur Kuala Lumpur	KLIUC	1973	Kajang
	Limkokwing University Of Creative Technology	Universiti Teknologi Limkokwing	LUCT	1992	Cyberjaya
	Malaysia University Of Science And Technology	Universiti Sains Dan Teknologi Malaysia	MUST	2000	Petaling Jaya
	Management And Science University	-	MSU	2002	Shah Alam
	Monash University	-	Monash	1998	Subang Jaya
	Multimedia University	University Multimedia	MMU	1994	Cyberjaya
	University Of Nottingham	University Nottingham Kampus Malaysia	UNiM	2000	Semenyih
	Selangor International Islamic University College	Kolej University Islam Antarabangsa Selangor	KUIS	1995	Bangi
Sunway University College	-	-	1987	Subang Jaya	
Taylor's University College	Kolej University Taylor's	-	1969	Subang Jaya	
Tenaga Nasional University	University Tenaga Nasional	UNITEN	1976	Putrajaya	
Tun Abdul Razak University	University Tun Abdul Razak	UNITAR	1998	Petaling Jaya	

Sumber: KPT, 2007.

Kepesatan pertumbuhan sektor pendidikan tidak mengabaikan aspek kualiti. Menurut Mashkuri dan Mohd Afandi (2008), dalam usaha membentuk persekitaran pendidikan yang berkualiti, penarafan secara komprehensif sesebuah pusat pengajian tinggi adalah penting. Di negara ini, hanya Universiti Malaya yang telah memperoleh persijilan menyeluruh, iaitu mencakupi semua pusat kecemerlangan di kampus utama, 25 pusat kecemerlangan, 17 pusat akademik berasaskan perkhidmatan, 12 kolej kediaman, 3,826 tenaga pengajar, 24,518 pelajar prasiswazah dan 7,423 pelajar siswazah (Mahani Zainal Abidin, 2004).

Sebagai hub pendidikan yang tidak hanya bergantung kepada institusi pengajian tinggi awam semata-mata, penggalakan penubuhan universiti dan kolej swasta menjadi pilihan. Kualiti pendidikan swasta dikawal oleh governans yang menyeluruh dengan kerajaan telah menyediakan lima Akta utama dalam mengawalselia IPTS iaitu :

- Akta Pendidikan 1996
- Akta Institusi Pendidikan Tinggi Swasta 1996 (Akta IPTS)
- Akta Majlis Pendidikan Tinggi Nasional 1996 (Akta MPTN)
- Akta Universiti dan Kolej Universiti 1996
- Akta Lembaga Akreditasi Nasional 1996 (AKTA LAN)

Secara keseluruhannya, kualiti dan persekitaran pendidikan telah membentuk hub pendidikan yang menyerlahkan kehidupan yang gemilang dan ceria kepada semua komuniti tidak kira penduduk, pelajar dan pelabur.

Vibrant living

Sektor pendidikan juga tidak kurangnya mencetuskan *vibrant living*. Pada kawasan tumpuan kolej dan universiti, kelihatan kawasan petempatan ini dimajukan dengan pelbagai tarikan. Pengdominasi Kuala Lumpur sering kali juga dikaitkan dengan pusat bandar Bangsar, sebuah daerah yang begitu popular dengan kehidupan malam. Ia menjadi pusat hiburan dan kehidupan malam bagi golongan-golongan tertentu seperti golongan muda, ahli profesional dan ahli perniagaan, sebagaimana yang sering kali diungkapkan sebagai “... *the centre for the young, the rich, and the cool of the capital...*”. Landskap pusat bandar Bangsar dikatakan agak unik, dengan kewujudan pelbagai jenis pub dan restoren gaya antarabangsa, seperti Inggeris, Irish, Perancis, Itali, dan Spanish, di samping bazaar-bazaar ala Arab yang telah diadunkan dengan cita rasa lokal China, Mamak, Indian dan Melayu. Keadaan ini telah menarik begitu ramai pelancong, terutamanya yang mengutamakan suasana yang damai, berbanding dengan hirup pikuk di pusat bandar raya.

Walau bagaimanapun, *vibrant living* ini tidaklah sama dengan kadar pertumbuhan dan kepesatan suasana kemeriahan ini. Bandar Baru Bangi yang juga merupakan bandar universiti tidak menawarkan suasana *vibrant living* pada tahap awal pembangunannya yakni sekitar awal 1970-an. Kini kepesatan ekonomi di pusat CBD Bandar Baru Bangi semakin berkembang dan suasana santai malam menjadi sebahagian daripada kawasan CBD. Selain itu, suasana keceriaan kampus juga terserlah di lokasi institusi pengajian tinggi lain seperti yang ditunjukkan dan lazim dijadikan bahan promosi destinasi ini, iaitu seperti berikut:

Kes 1. Bandar Sunway, Monash University sebahagian daripada pemangkin.

Bandar ini dikenali sebagai 'Resort Living within the city'. Dalam menjana suasana kehidupan yang sentiasa hidup, terdapat kemudahan sukan berdekatan Sunway Universiti, pelajar dikatakan sebagai boleh menghabiskan masa senggang di pusat membeli belah Sunway Pyramid dan juga mudah ke Kuala Lumpur. Pembukaan kelab malam EUPHORIA, milik London-based Ministry of Sound, dijangkakan memeriahkan suasana kehidupan malam bandar Sunway.

(<http://www.monash.edu.my/advancement/future/sunway.htm>)

Kes 2. Cyberjaya, Perkelompokan universiti – IPTS - Multimedia University, Cyberjaya University College of Medical Sciences dan LimKokWing University College of Creative Technology. Cyberjaya dilaporkan mempunyai 400 pekerja k-ekonomi. Penyediaan kediaman yang kondusif dilakukan oleh universiti – sebagai contoh, LimKokWing menyediakan pelbagai jenis kemudahan asas dan rekreasia kepada komuniti pelajara antarabangsa, malahan menyediakan kemudahan ini kepada ibubapa. Penyediaan asas seperti tempat kediaman dengan harga agakberpatutan, disokong oleh kemudahan internet, banking, makan minum dan sukan menarik pelajar tinggal berdekatan pusat pengajian.

(http://www.limkokwing.net/malaysia/facilities/malaysia_accommodation_off_campus/ dan <http://www.cyberjaya.com.my/>).

Kewujudan bandar yang *vibrant* oleh sesebuah ideopolis juga wajar dinikmati komuniti yang terlibat langsung dalam pendidikan. Malahan, kehidupan yang gemilang dikaitkan dengan kewujudan golongan pekerja yang berbakat, kreatif dan inovatif. Secara langsung entiti pelajar luar negara, pelajar tempatan dan tenaga akademik dan tenaga sokongan merupakan komuniti yang menikmati dan terlibat dalam keaktifan sesebuah bandar yang sentiasa cergas dalam penyelidikan dan menyediakan keperluan penduduk bandaranya. Bagi universiti, jumlah pelajar

yang berjaya menjadi komuniti ini sangat memberangsangkan. Pada tahun 2009, pihak Kementerian Pengajian Tinggi mensasarkan seramai 80,000 pelajar antarabangsa belajar di negara ini. Ini merupakan satu sasaran yang berani ekoran pencapaian pada tahun 2007 dan 2008 masing-masing adalah baik. Pada tahun 2008, lebih 71,000 pelajar mendaftar di lebih 66 IPTS di negara ini dan pencapaian ini lebih baik daripada pencapaian 48,000 pada tahun 2007.

Kepimpinan tinggi dalam sektor pendidikan

Kepimpinan yang tinggi dalam sektor pendidikan juga menjadi bahagian utama merangsang pembangunan Kuala Lumpur sebagai sebuah ideopolis. Usaha untuk memastikan sektor pendidikan mempunyai kepimpinan yang tinggi, dapat dilihat dengan inisiatif memantapkan governans pendidikan. Antaranya, penubuhan Institut Penyelidikan Pengajian Tinggi National (IPPTN) oleh Perbadanan Nasional Pengajian Tinggi pada tahun 1997, sebagai sebagai platform untuk penyelidikan dasar dan polisi untuk mengubah institusi pengajian tinggi awam dan swasta ke arah suatu kecemerlangan di persada dunia. Enam teras utama dimainkan oleh IPPTN iaitu:

- o pembangunan kurikulum dan penyediaan tahap kemasukan pekerja
- o Governans universiti awam
- o Perubahan untuk kerjaya akademia
- o Pertumbuhan pembangunan perkhidmatan pendidikan
- o Penglibatan pusat pengajian tinggi di peringkat wilayah dan sistem pendidikan tinggi

(<http://www.digitalllearning.in/interview/interview-details.asp?interviewid=633>)

Bagi pihak tertinggi kepimpinan, para pentadbir utama menjadi tunggak kecemerlangan pusat pengajian masing-masing. Kepimpinan yang tinggi juga bukan sahaja terserlah di peringkat utama tetapi juga dicontohi dan diamalkan di peringkat universiti secara keseluruhannya, dan ini melibatkan fakulti, pusat kecerlangan dan institusi penyelidikan. Selain itu, kepimpinan yang tinggi juga menonjolkan jumlah penawaran tenaga pengajar yang sekurang-kurangnya memiliki PhD agar mutu pembelajaran dan pengajaran dilaksanakan oleh golongan yang profesional dan berwibawa. Langkah organisasi mewujudkan mekanisme yang dapat mengukur tahap keprofesionalan atau penarafan universiti juga sebahagian daripada kepimpinan. Di peringkat universiti, kecemerlangan tenaga pengajar dalam penulisan, pengajaran dan penyelidikan juga menentukan kedudukan daya saing universiti di peringkat global.

Kepimpinan dalam pendidikan juga bermakna wujud niche yang tersohor oleh universiti yang menjadi **pemimpin** di negara ini. Dalam konteks Kuala Lumpur, tiga universiti penyelidikan berada di wilayah ini, dengan masing-masing menunjukkan niche penyelidikan. Misalnya UKM mengenengahkan tujuh teras penyelidikan iaitu: i) Jati Diri Kebangsaan, Negara Bangsa, Kepelbagaian Budaya & Globalisasi ii) Pembangunan Lestari Wilayah iii) Tenaga Keterbaharuan iv) Teknologi Kesihatan dan Perubatan; v) Perubahan Iklim; vi) Nanoteknologi dan Bahan Termaju, vii) Kepelbagaian Biologi dalam Pembangunan Bioteknologi.

Pelaburan dalam komuniti

Kewujudan pusat pengajian tinggi juga diharapkan menjana pelaburan dalam komuniti. Dengan kata lain, pelaburan dalam pendidikan akan menghasilkan modal insan. Ini secara langsung menunjukkan gagasan ini sudah sehati dengan universiti. Namun, apabila intreprtsi pelaburan dalam komuniti disifatkan dengan faedah kehadiran pusat pengajian ini juga memberikan manfaat kepada komuniti dari segi sosial, ekonomi dan persekitaran hidup yang kondusif, hal ini boleh dipertikaikan.

Ini kerana meskipun kehadiran Universiti dalam konteks ruang bandar, pembangunan bandar dan kemudahan masih tertakluk kepada status kawasan tersebut di bawah pentadbiran pihak berkuasa mana yang bertanggungjawab memberikan perkhidmatan kepada penduduk sekitar. Dalam konteks penggunaan dan akses kemudahan yang ada di universiti juga, soal penggunaan sama dan merealisasikan tanggungjawab sosial di kalangan korporat, inisiatif ini sedang digalakkan. Konsep penduduk sekitar menjadi 'rakan universiti' dan pelajar menjadi 'rakan sekolah' dalam perbagai kegiatan masih kurang terserlah. Ini kerana sekolah adalah identiti yang berada dalam kementerian pendidikan. Sementara itu penggunaan ruang rekreasi oleh komuniti

universiti juga tidak mudah digunakan oleh komuniti setempat. Pun begitu ada kecenderungan untuk mengamalkannya dalam aspek lain, termasuk membenarkan penggunaan dewan dan padang untuk kegiatan sukan dan aktiviti sosial lain.

Jaringan kukuh dengan organisasi luar

Jaringan kukuh dengan pelbagai pihak berkepentingan dalam bandaraya, bandar dan sektor pendidikan dalam negeri dan antarabangsa seharusnya menjadi sebahagian daripada ciri sektor pendidikan yang menjadi komponen utama sebuah ideopolis. Jaringan kukuh dalam sektor pendidikan kini juga sebahagian daripada ciri penarafan IPT dan ini dilakukan dengan pelbagai pendekatan. Salah satu pendekatan inovatif universiti swasta di Cyberjaya ialah amalan menjadikan pelajar luar negara sebagai duta universiti. Jaringan di peringkat lokal sebenarnya memberikan promosi yang lebih berkesan kerana pengalaman pelajar sendiri akan memperkukuhkan maklumat yang diperoleh daripada pihak lain. Jaringan yang dilakukan oleh IPT termasuk i) latihan industri yang akan menjadi elemen pembelajaran wajib di semua Universiti. ii) jaringan kerjasama bersifat inkubator di antara industri dan Universiti iii) smart partnership dalam penganjuran percambahan ilmu dan penyelidikan iv) mobiliti pelajar yang membolehkan pelajar memperoleh kredit di universiti di luar negara dan serantau. Melalui penyelidikan perundingan, jaringan kerjasama juga dikesan berlaku di peringkat nasional, negeri dan badan-badan awam dan swasta.

Kesimpulan

Dalam merealisasikan sebuah ideopolis di Malaysia, sektor pendidikan merupakan pemangkin yang membolehkan banyak fungsian dan ciri-ciri ideopolis terlaksana. Perbincangan tentang pemacu dan pencapaian oleh wilayah bandaraya dalam kertas ini masih belum tuntas, kerana usaha untuk menentukan aspek-aspek yang wajar dikategorikan di bawah sembilan pemacu masih sedang diusahakan oleh kumpulan penyelidik ini. Walau bagaimanapun, amat jelas sekali sektor pendidikan dan langkah penarafan IPT dilihat dirancang secara terasing dengan wilayah bandaraya Kuala Lumpur. Kerancangan penarafan IPT khususnya meskipun mengarah kepada usaha meletakkan universiti dalam perdana dunia – tetapi perdebatan lebih banyak ditekankan kepada sektor pendidikan.

Berdasarkan situasi ini, langkah meletakkan universiti dan pendidikan tinggi dalam konteks persada dunia, juga diseringkan dengan misi dan matlamat nasional dan tempatan, iaitu menjadikan Kuala Lumpur sebagai bandaraya dunia, yang sama sekali tidak mengecualikan peranan sektor pendidikan.

Penghargaan

Penulis mengambil kesempatan ini mengucapkan terima kasih kepada Universiti Kebangsaan Malaysia kerana membiayai dana penyelidikan ini. Kod Projek penyelidikan ini: UKM-GUP-TKS-07-12-063).

Rujukan

- Coats D (2005) *What is the knowledge economy?* The Work Foundation, London.
- Dunning JH (ed) (2002) *Regions, globalization, and the knowledge-based economy*. Oxford University Press, USA.
- Habibah Ahmad, Hamzah Jusoh, Noor Alyani Nor Azazi (2008) *Menjana ideo dalam pelancongan di Malaysia: Kejayaan dan cabaran*. The Proceedings of the Intentional Conference on Social, Development and Environmental Studies. ISBN: 978-983-9391-52-7; ms. 878-911.

- Hamzah Jusoh (2006) Kuala Lumpur dalam sistem jaringan bandaraya global (PhD dissertation). UTM.
- Higher Education Ministry (tt) Targets 80,000 foreign students to IPTS.
- Hoban R (2005) Ideopolis – defining concept and use.
<http://english.siamdailynews.com/asia-news/southeastern-asia-news/malaysia-news/higher-education-ministry-targets-80000-foreign-students-to-ipts.htm>. Posted on Sunday 5 April, 2009 13:32 PM | By : Asia News.
- <http://www.digitallearning.in/interview/interview-details.asp?interviewid=633>.
- http://www.limkokwing.net/malaysia/facilities/malaysia_accommodation_off_campus/
- <http://www.cyberjaya.com.my/>.
- Jones A, Williams L, Lee N, Coats D, Cowling M (2006) Ideopolis: knowledge city-regions: The Work Foundation.
- Mahani Zainal Abidin (2004) Regulatory environment for private education in Malaysia. Available from: [http://www.ifc.org/ifcext/edinvest.nsf/AttachmentsByTitle/MZ_ABIDIN/\\$FILE/MZainal.ppt](http://www.ifc.org/ifcext/edinvest.nsf/AttachmentsByTitle/MZ_ABIDIN/$FILE/MZainal.ppt).
- Mashkuri Yaacob, Mohd Afandi Muhamad (2008) The Kuala Lumpur AUM Quality Assurance Criteria. Available from: http://www.hrk.de/de/download/dateien/AUN_QAKL.
- Pelan Strategik Pengajian Tinggi Negara [cited 24 March 2009]. Available from: <http://www.psis.edu.my>.
- Pelan Struktur Kuala Lumpur [cited 22 March 2009]. Available from: <http://www.dbkl.gov.my>.
- Ramlee Mustafa dan Norhasni Zainal Abidin (2008) Undergraduate students perception on k-economy and globalisation: A case in Malaysan Public University. The Journal of International Social Research **15** (Fall 2008), 500-522.
- Sato Machi (2003) Education, ethnicity and economics: Higher education reforms 1957-2003 [cited 29/3/2009]. Available from: <http://www.nucba.ac.jp/cic/pdf/njlcc071/05Sato.pdf>.
- Sharifah Habsah Shahabudin (2008) Postgraduate education in Malaysia. 6TH Irish Universities Quality Board (IUQB) Annual Conference, University College Dublin, 14-15 October. Available from: <http://www.iuqb.ie/GetAttachment.aspx?id=8ee091b7-a75d-4eb4-b498-5462db49cce1>.
- Stevenson RL (2006) *Ideopolis: Knowledge city region*. The Work Foundation, Edinburgh.
- The Work Fondation (Tt) Ideopolis: Knowledge city-regions [cited 25/3/2009]. Available from: http://www.theworkfoundation.com/assets/docs/publications/141_Ideopolis_Exec_Summary.pdf.
- Westwood A, Max Natha (2003) Manchester: ideopolis? Developing a knowledge capital [cited 28/4/2009]. Available from: http://www.squareglasses.co.uk/squareglasses/pdf/01books_reports/manchesterideopolis2003.pdf.
- Williams L, Lee N, Jones A, Coats D (2006) Creating an ieopolis: Case sudy of Manchester. The Work Foundation.
- Williams , Turner N, Jones A (2006b) Embedding uiversities in kowledge cties a ieopolis and knowledge economy pogramme. Paper.